

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ČÍSLO 9.

ROČNÍK XIV.

ZÁŘÍ 1933

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktoři Brig. gen. Jiří Birula a podplukovník gšt. František Pohunek.

Podplukovník JUDr. Josef Lepšík:

Jak stanoviti v novém vojenském trestním zákoně hranice mezi soudním a kázeňským bezprávím (jak při deliktech vojenských, tak i při deliktech obecných, o nichž jedná přípravná osnova trestního zákona z r. 1926)?

I.

Mezi právními normami vnitrostátními můžeme rozeznávat dvě základní skupiny. Jedna skupina norem se obrací na osoby a ukládá jim určité povinnosti (na př. povinnost zaplatiti dluh, platiti daně, nekrásti, nezabíjeti atd.). Poněvadž se však nedá předpokládati, že pouhé uložení povinnosti zaručí také jich splnění, jsou tu ještě normy druhé, které ukládají státním orgánům, aby zakročily proti těm, kteří tyto povinnosti neplní; tyto druhé normy můžeme označiti jako normy sankční.¹⁾

Sankce proti osobám neplnícím právní povinnosti jsou rozličné; někdy je to na příklad odškodnění, které se vezme z majetku zavázané osoby (exekuce na její majetek), jindy je to odnětí výhod (na příklad odnětí koncese), jindy opět způsobení zla osobě povinnosti přestoupivší, jež má působit jako výstraha pro budoucnost (trest); někde pro vyslovení sankce stačí skutečnost, že povinnosti nebyly splněny, jinde však — jako na příklad v právu soukromém — je třeba, aby osoba nesplněním povinnosti nejvíce dotčená (osoba oprávněná) dala k zahájení sankce podnět.

Za nejsilnější sankci se pokládává trest a proto se trestem chrání zpravidla jen povinnosti nejdůležitější. Ukládání trestů je v státě svěřeno různým orgánům: soudům, pak bezpečnostním a jiným správním úřadům a konečně instancím disciplinárním. Podle toho mluvíme o trestním právu soudním (též trestním právu v užším smyslu), trestním právu správním a právu disciplinárním.²⁾

¹⁾ Plnění sankčních norem může býti zaručeno zase dalšími sankčními normami (na př. předpisy disciplinárními).

²⁾ Obvykle se počítá disciplinární právo k právu správnímu, ač jeho nositeli mohou býti i soudy.

Rozdíl mezi trestním právem soudním a trestním právem správním bývá hledán ve způsobu provinění. Tvrdívá se, že je něco jiného delikt kriminální a něco jiného delikt správní (na příklad policejní); kdežto kriminální delikt poškozují nebo ohrožují právní statky, záleží správní delikt jen v neposlušnosti právního příkazu nebo zákazu. Než tento rozdíl — jakkoli je snad oprávněn jako směrnice pro nová zákonodárná díla — v platném právu není přesně proveden. Tak na příklad v trestním zákoně z r. 1852 je spousta přestupků, které, ač neznamenají nebezpečí pro právní statky, přece jsou přikázány trestním soudům; nebo urážky na cti, které poškozují významný právní statek, jsou v zemi České a Moravskoslezské rozděleny mezi soudy a politické úřady (viz § 1339 v. o. z.); konečně některé přestupky patří na kolej jednu nebo druhou podle toho, zda se sbíhají se soudními delikty nebo ne (přestupky podle § 36 a 39 zbroj. pat. č. 223/1852 ř. z. a přestupky podle zák. č. 117/1927 Sb. z. a n. o potulných cikánech). Proto nejsprávnější bude, vzdáme-li se, posuzující platný právní stav, snahy najítí kritérium v podstatě deliktů a budeme-li jediný rozdíl mezi kriminálním a správním deliktem vidět ve větší nebo menší trestnosti. Soud svým složením, ústavními zárukami a řízením dává větší záruku nestrannosti a správnosti rozhodování než správní úřad a proto jsou těžší tresty vyhrazeny soudům, kdežto správním úřadům ponechány tresty nejmenší.

O rozdílu mezi soudním deliktem a mezi disciplinárním bezprávím byly proneseny různé názory.³⁾ Za nejsprávnější dělitko se dnes pokládá okruh osob, na které se obracejí normy, jichž přestoupení tvoří delikt; kdežto soudní trestní právo chrání povinnosti uložené všem občanům, stíhá disciplinární právo porušení povinností omezených jen na příslušníky určitého stavu; trestním deliktem je tudíž porušení povinností společných všem občanům, kdežto disciplinárním deliktem porušení povinností určitého stavu. Z tohoto způsobu rozdělení se pak vyvozuje, že tam, kde s obecnými povinnostmi byly týž činem porušeny povinnosti stavovské,⁴⁾ provede se obojí řízení nezávisle na sobě a že zejména trestní odsouzení nezbaví vinníka disciplinárního stíhání pro týž skutek (není tu porušena zásada „ne bis in idem“). Lze připustiti, že se pro poměr obecného trestního práva k civilním právům disciplinárním a tímto kritériem dosti dobře vystačí. Namítati by se sice dalo, že i v obecném trestním právu existují zvláštní stavovské delikty (na př. zločin podle § 101 nebo přestupky podle § 498 a 499 tr. z. z r. 1852, přečin podle § 480 tr. z. z r. 1878 nebo přestupek podle § 5 zák. č. 178/1924 Sb. z. a n.), ale při bližším zkoumání seznáme, že při nich k porušení povinností určitého stavu vždy přistupuje ještě poškození neb ohrožení nějakého zájmu ležícího mimo stav, jemuž pachatel náleží.

Poměr vojenského trestního práva k vojenskému disciplinárnímu právu je složitější.

Především vojenské trestní právo se liší od obecného trestního práva tím, že vedle obecných deliktů zná i delikty vojenské, jejichž téměř jedinou podstatou je porušení zvláštních vojenských povinností. Patří tudíž do vojenského trestního práva i trestání porušení těch povinností,

³⁾ Přehledně je uvádí Hácha v hesle Disciplinární právo v Slovníku veřejného práva Československého.

⁴⁾ Stavovské povinnosti jsou tu míněny v širším smyslu než v § 12, odst. (3) zák. č. 154/1923 Sb. z. a n., neboť zde zahrnují všechny povinnosti na příslušníky stavu omezené, tudíž i povinnosti úřední a služební.

kteří nejsou všem osobám společné, nýbrž omezeny jen na určitý stav, tedy trestání poklesků, které by podle právě uvedeného dělítky měly náležet na pole disciplinární. Ovšem vedle těchto zvláštních povinností chrání vojenské trestní právo také povinnosti všeobčanské, a to skoro v témž rozsahu jak o trestní právo obecné.

Zvláštností vojenského disciplinárního práva je, že se rozpadá na dvě samostatné právní oblasti, na vojenské právo kázeňské a vojenské právo kárné.

Vojenské kárné právo je stavovským právem vojenských gážístů a dopadá na ně svými sankcemi, poruší-li služební neb úřední povinnosti činem soudně trestným nebo dotknou-li se svým činem dobrého jména vojska; toto právo stíhá jen porušení povinností na určitý stav omezených a má tudíž podobný ráz jako disciplinární právo státních zaměstnanců neb jiná civilní disciplinární práva; proto aspoň v poměru k obecným soudním deliktům chápeme, že soudním potrestáním není provinění, jež porušuje zvláštní povinnosti vojenského gážísty, vyřízeno a že musí ještě následovati řízení kárné.⁵⁾

Naproti tomu vojenské právo kázeňské se velmi značně liší od jiných disciplinárních práv. I do jeho rozsahu sice podle § 2, odst. (1), písm. a) a c) zák. č. 154/1923 Sb. z. a n. patří delikty čistě stavovské (porušení zvláštních vojenských povinností vojenským kázeňským přestupkem nebo vojenským přečinem), ale vedle nich i přestupky policejní (t. zv. kázeňské přestupky správní — viz § 2, odst. (1), písm. b) cit. zák.), jejichž podstatou je porušení povinností všeobecných.

Kdežto tedy vojenské trestní právo, část patřící jinak disciplinárnímu právu, povýšilo na právo kriminální, zabralo zase vojenské kázeňské právo vedle své vlastní domény část trestního práva správního.

A nyní něco o vzájemném poměru těchto dvou právních odvětví.

Osobní rozsahy vojenské soudní a vojenské kázeňské pravomoci se kryjí, jen vojenská soudní pravomoc má větší rozsah nad četníky, kdežto vojenská kázeňská pravomoc zase zahrnuje větší okruh vojenských osob mimo činnou službu a pak nezařazené odvedené. Pokud jde o rozsah věcní, je také mezi nimi podoba, neboť jak do vojenského soudního, tak i do vojenského kázeňského práva náleží vedle stíhání poklesků proti povinnostem čistě vojenským i trestání provinění proti povinnostem všeobecným; těžší provinění se stíhají soudně, lehčí kázeňsky.

Z poklesků proti všeobecným povinnostem patří vojenským soudům obecné zločiny, obecné přečiny a přestupky soudně trestné, kdežto kázeňským představeným přestupky, které u jiných osob stíhají úřady politické a policejní (t. zv. kázeňské přestupky správní).⁶⁾ Pokud jde o provinění proti zvláštním vojenským povinnostem, patří do vojenské soudní pravomoci ta nejtěžší provinění, která II. díl vojenského trestního zákona z r. 1855 označuje jako vojenské zločiny, kdežto do vojenské kázeňské pravomoci náleží celá spousta nepatrných prohřešků proti vojenským povinnostem, které se nazývají vojenskými kázeňskými pře-

⁵⁾ U vojenských zločinů a přečinů lze ovšem mluvit o porušení zásady „ne bis in idem“, pokud kárný výbor též delikt stíhá jen jako porušení povinností úředních a služebních, protože s téhož hlediska soudil vojenský delikt i vojenský soud. Uznati však nutno, že tuto nespravedlnost do jisté míry zmírnil zák. č. 55/1927 Sb. z a n. v čl. I., odst. (6), písm. a).

stupky;⁶⁾ na rozhraní leží porušení vojenských povinností střední důležitosti, mající povahu vojenských přečinů;⁷⁾ zákonným pravidlem je, že spadají do vojenské trestní pravomoci soudní, ale tam, kde pro účely trestu postačí trest kázeňský, je dovoleno vyříditi je v kázeňském řízení.

Tak vidíme, že pokud jde o porušení povinností všeobecných, jsou hranice mezi vojenským soudním a vojenským kázeňským bezprávním dosti ostré, kdežto u porušení vojenských povinností rozplynulé, neboť uprostřed mezi vojenskými zločiny a vojenskými kázeňskými přestupky leží skupina vojenských přečinů, která patří oběma pravomocem.

Dodati by bylo, že vojenské trestní právo disponuje tresty na svobodě od 1 dne do 20 let, dále tresty na svobodě na doživotí, tresty smrti a pak i tresty lehčími (odnětím hodnosti, tresty na penězích, důtkou atd.), kdežto vojenské kázeňské právo má k dispozici vedle dutek a pořádkových trestů odnětí poddůstojnické hodnosti a tresty na svobodě do 30 dní (v poli do 60 dní).

Tak vypadá dnešní úprava poměru obou pravomocí; nás však zajímá budoucnost a chceme zkoumati, jak by měl býti tento poměr upraven, až bude vojenské trestní právo reformováno.

II.

Hmotné trestní právo, obecné i vojenské, které platí v našem státě, potřebuje reformy v základech. Nejstarobylější je obecné trestní právo hmotné, platné v zemi České a Moravskoslezské (jeho hlavním zdrojem je trestní zákoník z roku 1852, jenž se však sám prohlašuje jen za novou redakci trestního zákona o zločinech a těžkých policejních přestupcích z r. 1803) a hmotné trestní právo vojenské (hlavním pramenem je vojenský trestní zákon z r. 1855, jenž obecné delikty a všeobecná ustanovení z velké části přejal z obecného trestního zákona z r. 1852, kdežto u vojenských deliktů se opřel o válečné články z r. 1808); obecné trestní právo hmotné platné v zemi Slovenské a Podkarpatoruské je o něco mladší (hlavními prameny jsou trestní zákon z r. 1878 a zákon o přestupcích z roku 1879), ale přece svým celým založením nevyhovuje změnám názorů na způsob boje proti zločinnosti.

Potřebu nové kodifikace hmotného trestního práva uznala nejprve justiční správa civilní, neboť již roku 1920 zřídila komisi, a dala jí za úkol, aby vypracovala osnovu nového trestního zákona obecného. Tato komise vypracovala nejprve nástin obecné části trestního zákona a vydala jej r. 1921 tiskem.⁸⁾ Nato pokračovala komise v pracích na části zvláštní, revidovala podle došlých posudků nástin části obecné a r. 1926 vydala tiskem úplné osnovy trestního zákona a zákona přestupkového.⁹⁾ K těmto osnovám dostala civilní justiční správa velký počet připomínek, ale k vydání nového elaborátu nebo snad k rozeslání úřední ministerské osnovy dosud nedošlo.

V ministerstvu národní obrany byla zřízena zvláštní komise pro vypracování nového vojenského trestního zákona a byla složena z důstoj-

⁶⁾ Sbíhají-li se správní nebo vojenské kázeňské přestupky s delikty soudními, přejdou, jestliže je vojenský veřejný žalobce ze společného jednání nevyloučí, společně s nimi na koleji soudní (§ 2, posl. odst. v. tr. ř.) (v případech § 36 a 39 pat. č. 223/1852 r. z. a § 13 zák. č. 117/1927 Sb. z. a n. přejímají tím charakter přestupků soudních).

⁷⁾ Jejich zákonné tresty na svobodě se v II. díle v. tr. z. pohybují mezi 7 dny a 6 měsíci.

⁸⁾ Zatímní návrh obecné části trestního zákona, Praha 1921.

⁹⁾ Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového, Praha 1926.

níků justiční služby. Než ani tato komise ani vojenská správa neuveřejnila dosud žádnou zákonnou osnovu touto komisí vypracovanou.

III.

Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového, vydané roku 1926 (pro krátkost je budeme nazývatí osnovou trestního zákona a osnovou přestup. zákona), zachovávají sice dosavadní tripartici trestných činů, ale dávají jí jiný podklad. Především rozeznávají mezi kriminálními trestnými činy, k nimž počítají zločiny a přečiny, a mezi přestupky. Mezi kriminální trestné činy zařadily osnovy delikty, které porušují neb ohrožují právní statky způsobem závažným, mezi přestupky pak ony, které sice této povahy nejsou, avšak přece musejí býti stíhány trestem, protože porušují obecný pořádek neb alespoň chovají v sobě abstraktní nebezpečí proň.¹⁰⁾ Delikty kriminální jsou shrnuty do osnovy trestního zákona a mají býti vlastním oborem působnosti trestních soudů. Přestupky jsou odděleny do osnovy zvláštního přestupkového zákona a mají náležeti trestním soudům jen prozatímně, neboť jakmile se vybuduje zvláštní správní soudnictví trestní, mají přejíti do jeho příslušnosti.¹¹⁾ Rozdíl mezi přečiny a zločiny nemá býti podle osnovy trest. zákona ani ve významnosti dotčených právních statků, ani v objektivním rázu činnosti, nýbrž má býti založen na smýšlení pachatelově.¹¹⁾ Delikty svědčící o nízkém smýšlení pachatele (na př. příživnictví nebo otrokářství) jsou prohlášeny za zločiny, delikty, u kterých se na nízké smýšlení soudit nedá, za přečiny; kde čin může prýštit i z nízkého smýšlení i ze smýšlení jiného, obsahuje trestní ustanovení obě kvalifikace výběrmo.

Trestní soustava je v osnově trest. zákona a přestupkového zákona myšlena takto:

Trestem na svobodě za přestupky je vazba, za přečiny vězení a za zločiny žalář.

V a z b a se ukládá v sazbách:

od 1 dne do 1 měsíce a
od 14 dnů do 3 měsíců.

V ě z e n í má sazby

od 14 dnů do 6 měsíců,
od 3 měsíců do 1 roku,
od 6 měsíců do 3 let,
od 1 roku do 5 let,
od 3 do 10 let a
od 8 do 15 let.

Kromě toho existuje vězení doživotní.

Ž a l á ř má sazby

od 1 měsíce do 1 roku,
od 6 měsíců do 3 let,
od 1 roku do 5 let,
od 2 do 8 let
od 5 do 12 let,
od 10 do 20 let

¹⁰⁾ Str. 16 odůvodnění osnovy trest. zák.

¹¹⁾ Viz odůvodnění osn. trest. zák. str. 16.

a pak je také žalář doživotní.

Trest na penězích se ukládá jako hlavní trest na přestupky a na menší přečiny, jako vedlejší trest může býti vedle trestu na svobodě ukládán i za zločiny. V některých případech může býti tento trest nahrazen vnučenou prací.

Trest smrti v osnově obsažen není a podle odůvodnění (str. 57) má býti možný jen v právu stanném, vojenském a válečném.

Sazby trestů na svobodě nejsou u jednotlivých trestných činů vždy od sebe odděleny, nýbrž jsou zhusta sloučeny, takže se na př. vyskytují sazby žaláře od 1 měsíce do 3 let (§ 142 osn. trest. zák.) nebo od 5 do 20 let (§ 152 osn. trest. zák.), nebo vězení od 1 roku do 15 let (§ 153 osn. trest. zák.), nebo vazby od 1 dne do 3 měsíců (§ 43 osn. přest. zák.).

Široká možnost dnešního mimořádného zmírnění trestu nebyla do osnovy trestního zákona přejata; trest má býti vyměřen v rámci trestní sazby a sejít pod sazbu lze jen tam, kde je k snížení trestu dáno zvláštní zmocnění anebo kde je prokázána zmenšená přičetnost (§ 76, 77, 79 osn. trest. zák.). Zato však je zase v jistých případech možno nebo nutno trestní sazbu zvýšiti (§ 74, 75 osn. trest. zák.).

IV.

Přípravná osnova vojenského trestního zákona nebyla dosud u nás — jak již bylo uvedeno — uveřejněna, ale na její budoucí uspořádání můžeme do jisté míry usuzovati z vydaných civ. trest. osnov z r. 1926.

Tak zejména z § 4 osn. trest. zákona, z odůvodnění k tomuto ustanovení (str. 10) a z úvodu k odůvodnění (str. 5) můžeme seznati, že předpisy nového obecného trestního zákona mají platit i pro osoby vojenské, pokud pro ně ve vojenském trestním zákoně nebude stanoveno nic jiného. Nemá tedy již nový vojenský trestní zákon obsahovati celé hmotné vojenské trestní právo, nýbrž jen potřebné odchylky od obecného trestního zákona. Proto můžeme předpokládati, že se nový vojenský trestní zákon bude skládati z části obecné, která bude popisovati odchylky od obecné části obecného trestního zákona, a z části zvláštní, do níž byly shrnuty všechny vojenské delikty a pak potřebné doplňky a změny zvláštní části obecného trestního zákona. Nechybíme tedy, budeme-li předpokládati asi podobné uspořádání, jaké má na př. vojenský trestní zákon německý (z r. 1872), norský (z r. 1902), polský (z r. 1932) nebo maďarský a jugoslávský (z r. 1930).

V obecné i zvláštní části nového vojenského trestního zákona bude se ovšem musit objevit i trest smrti,¹²⁾ bez kterého se pro dobu války neobejde žádné vojenské trestní právo, pak arci i odnětí vojenské hodnosti (ať jako trest hlavní nebo vedlejší).

Pro vojenské delikty, které přijdou do zvláštní části vojenského trestního zákona, bude se patrně lépe hodit bipartice než tripartice, a proto se vojenské soudní delikty asi budou dělit jen na vojenské zločiny a na vojenské přečiny. Porušení vojenských povinností se totiž obrací proti týmž právním statkům v případech těžkých i nepatrných a z toho důvodu u vojenských deliktů nelze činiti rozdíl, jež činí civilní osnova mezi delikty kriminálními a mezi přestupky.¹³⁾ Můžeme tedy míti za to,

¹²⁾ Viz str. 57 odůvodnění trest. zák.

¹³⁾ Také zřetel na budoucí správní soudnictví zde zřejmě nemá místa, poněvadž nelze vojenské delikty přikázati civilním správním soudům.

že soudně trestná porušení vojenských povinností budou patrně v novém vojenském trestním zákoně v zásadě prohlášena za vojenské přečiny a že dostanou kvalifikaci vojenských zločinů jen tam, kde budou svědčit o nízkém smýšlení pachatelově nebo kde snad budou s vojenského hlediska (na př. podle vojenské tradice) zvláště potupná.¹⁴⁾ Trestní sazby na vojenské přečiny i vojenské zločiny by patrně musily být podle vzoru osnovy trest. zákona z r. 1926 v hojné míře spolu spojovány v široká rozpětí, protože by se jinak došlo ke kasuistice odporující zásadám, na nichž je vybudována ona civilní osnova. Trest smrti by mohl být uložen jak na vojenské zločiny, tak i na vojenské přečiny, protože válečná nutnost zhusta žádá, aby výstraha trestem smrti byla dána i pro provinění, která nelze přičítati nízkému smýšlení ani pokládati za zvláště potupná; ovšem způsob výkonu trestu by se mohl u obou kvalifikací lišit.

V.

Nežli budeme uvažovati, jak vésti při této nové úpravě hmotného vojenského trestního práva hranice mezi vojenským soudním a vojenským kázeňským bezprávím, povíme si několik slov o účelech vojenského soudního a vojenského kázeňského trestání, jakož i o výhodách a nevýhodách obou těchto trestních způsobů.

V dřívějších dobách byl účel trestu spatřován v odplatě za zločin, neboť se vycházelo z dogmatu, že podstata zločinu vyžaduje, aby po něm následoval trest. Dnes však víme, že je to tvrzení aprioristické, jemuž se dá věřit, které se však nedá nijak dokazovat, a proto za správnější pokládáme směr, jenž trestu přiznává oprávnění jen tam, kde se jím dá dosáhnout nějakého prospěšného účelu, t. j. buď odvrácení vinníka z cesty zločinu nebo učinění jeho neškodným, nebo vyvarování druhých, aby se podobným způsobem neproviňovali.¹⁵⁾ Přesto vidíme ještě dnes, že starší odplatný názor má početné zastánce a že se dokonce dějí pokusy oba kontrární názory spolu smířiti v kompromisní formuli. Příkladem kompromisu je i osnova trestního zákona z r. 1926, která odplatu smiřuje s účelem zejména tím, že k trestům založeným z velké části na ideu odplaty připojuje zabezpečovací opatření, odměřená podle účelu (hlavně podle nebezpečnosti zločince).¹⁶⁾ Můžeme tedy s pravděpodobností blízkou jistotě předpovídati, že se ani v novém vojenském trestním zákoně úplně neuplatní trestní nazírání účelové, nýbrž že zejména u trestů zůstane ve velké míře zachováno hledisko odplaty. Nebude tudíž vojenský soud ani po reformě vojenského trestního práva moci odměřovati trest podle toho, jak by to žádaly účely trestu (na př. podle zkaženosti individua neb jiné jeho nebezpečnosti a podle doby potřebné k jeho napravení nebo podle velikosti zločinné epidemie), nýbrž bude při volbě trestu vázán zákonnými trestními sazbami, odstupňovanými podle závažnosti deliktů, a při vyměřování trestu uvnitř sazby také zaviněním;¹⁷⁾ bude tedy míti vojenský soud i za nového vojenského trestního zákona povinnost užívat trestů, o nichž si bude vědom, že k cíli nepovedou anebo že jsou účelu neúměrné.

Jistý kompromis mezi zásadou odplaty a zásadou účelu můžeme konstatovati i ve vojenském právu kázeňském. V něm platí o vyměřování

¹⁴⁾ V tom by snad bylo účelné odchýliti se od osnovy obecného trestního zákona.

¹⁵⁾ Výslovně se přiklání k účelovému trestu a trest odplatný zavrhuje § 9 ruského trestního zákona z r. 1926.

¹⁶⁾ Viz odůvodnění osnovy trest. zák. na str. 55 a 56.

¹⁷⁾ Viz § 64 osn. trest. zák.

trestů zásady obsažené v § 6, odst. (2), druhé větě zák. č. 154/1923 Sb. z. a n., které dávají za pravdu jak trestu účelovému (zřetel na dosavadní chování obviněného, na stupeň jeho vzdělání a na předvídaný účinek trestu), tak i trestu odplatnému (respektování povahy skutku a zájmu jím ohroženého); jenže na rozdíl od soudního trestního práva nejsou ve vojenském kázeňském právu meze působnosti obou soupeřících zásad od sebe odděleny, nýbrž je míra jich užívání ponechána volnému uvážení trestajícího představeného.

Posuzujeme-li tedy vojenské soudní i vojenské kázeňské trestání s hlediska trestu účelového, vidíme, že sice obě tato práva jsou a patrně dosti dlouho budou zatížena kompromisem se zakořeněným nazíráním odplatným, že však kázeňský představený nemá přesně předepsáno, kolik vlivu na volbu a výměru trestu má dáti velikosti provinění, a proto mnohem více než trestní soudce může trest přizpůsobiti potřebám praktickým. Kázeňský představený nadto není vázán trestními sazbami u jednotlivých kázeňských poklesků a jsa vychovatelem podřízených, má možnost trest upravit tak, aby se harmonicky včlenil do celé jeho výchovné soustavy. Proto dokud se hmotné vojenské trestní právo radikálně nezmění, bude míti kázeňský představený větší naději na výchovný úspěch trestů nežli vojenský soud.

Nevýhodou vojenského kázeňského řízení je větší možnost justičních omylů, poněvadž kázeňský představený nemá odborné erudice k vyšetřování a zjišťování skutkové stránky ani k právní subsumpci a jsa v denním svazku podřízenosti, není nezávislým na mínění svých představených. Naproti tomu u vojenského soudu a u vojenského veřejného žalobce vedou vyšetřování a souzení odborníci, jimž je stíhání, vyšetřování a souzení trestných činů životním povoláním, a kromě toho ústavou zaručená soudcovská nezávislost je výchovou a praxí s vojenskými soudci tak srostlá, že tvoří podstatnou součást jejich životního názoru.

Rozložíme-li si tedy judikační činnost na skutková zjištění, právní označení zjištěného činu a na uložení trestu, vidíme, že vojenské soudní řízení vyniká nad kázeňské v prvních dvou činnostech, kdežto v oné třetí za ním pokulhá. Jde tedy o srovnání závažnosti dvou zájmů: zájmu, aby nebyli odsuzováni nevinní (nebo jinak vinní než ve skutečnosti) a aby byly ukládány tresty co nejužitečnější. Nejlépe by bylo, kdyby bylo lze stejně uspokojiti zájmy oba; není-li však naděje, že to bude možné, pak dáme přednost prvnímu zájmu u deliktů závažných, kdežto u málo závažných druhému.

Co z toho následuje, je snad až příliš banální. Pro těžší delikty je výhodnější trestání soudní, pro malé delikty kázeňské; v případech pochybných by bylo v zájmu lepší účinnosti trestu připustiti možnost vyřízení kázeňského.

Jen pro úplnost by bylo poznamenati, že se jako přednost vojenského kázeňského řízení před vojenským řízením trestním uvádívá jeho rychlost a stručnost, která umožňuje, aby trest následoval brzo po činu. Namítati by se ovšem dalo, že rychlost značí nebezpečí pro nalézání pravdy. I když však rychlost bez výhrady prohlásíme za přednost, nezmění se tím konečné řešení, k němuž jsme právě dospěli, neboť opět jen konstatujeme přednost kázeňského řízení, pokud jde o praktickou účinnost trestů.

VI.

Jak jsme uvedli, patří do vojenské soudní i do vojenské kázeňské pravomoci stíhání provinění jak proti zvláštním povinnostem vojenským, tak i proti povinnostem všem lidem společným. Z provinění proti zvláštním vojenským povinnostem patří před vojenský soud vojenské zločiny, do kázeňského řízení vojenské kázeňské přestupky¹⁸⁾; vojenské přečiny se dají vyřídit buď v tom či onom řízení. Z provinění proti všeobecným povinnostem patří do vojenské soudní pravomoci obecné zločiny, obecné přečiny a soudní přestupky, kdežto do vojenské kázeňské moci politické a policejní přestupky.¹⁹⁾

Máme se vysloviti, jak tyto hranice vésti po nové úpravě hmotného vojenského trestního práva, která se uskuteční jednak novým trestním zákonem vojenským, jednak (pokud půjde o části z obecného trestního práva recipované) novými trestními zákony obecnými.²⁰⁾

Základní otázkou bude, máme-li doporučit, aby při nové úpravě hmotného vojenského trestního práva delikty soudní byly tak důsledně odděleny od deliktů kázeňských, aby žádný soudní delikt nedopouštěl kázeňského vyřízení, či zda máme navrhnouti, aby se u některé skupiny soudních deliktů dovolilo vyřízení jak soudní, tak i kázeňské.

Tato otázka vyžaduje zvláštní úvahy u poklesků vojenských a zvláštní u poklesků proti povinnostem všeobecným.

A. Pokud jde o vzájemné ohraničení soudního a kázeňského bezpráví u porušení povinností v o j e n s k ý c h, musíme uvážiti, že tu běží jak na straně soudní, tak i kázeňské o poklesky stavovské, tudíž o provinění, která by podle obvyklého kriteria měla vesměs náležeti na pole disciplinární. Chceme-li tedy oddělovati vojenské stavovské delikty soudní od vojenských stavovských deliktů kázeňských, máme podobný úkol, jako kdybychom měli hledati nějaké hranice uprostřed mezi disciplinárními delikty.

Kromě toho rozdíl mezi obojími vojenskými delikty (soudními i kázeňskými) nebude moci býti hledán v různé podstatě, nýbrž jen ve větší nebo menší trestnosti, vždyť na př. při provinění nepatrném i nejzávažnějším může jíti o porušení téže vojenské povinnosti (neposlušnost někdy vyžaduje trestu smrti, jindy i nejmírnější soudní trest by byl krutý). Kdybychom tedy chtěli vésti ostrou čáru mezi vojenskými soudními a kázeňskými proviněními, nemohli bychom ji stanoviti podle rozdílné podstaty poklesků, nýbrž byli bychom nuceni dělití ona provinění od sebe jen podle toho, jak velkého trestu potřebují. Toto oddělování by se však nadto musilo díti přesnými a jasnými kvalifikačními znaky, poněvadž kdyby o soudní kvalifikaci měl rozhodovati znak všeobecný a mlhavý,²¹⁾ nebylo by již ohraničení určité.

Takové jasné a určité kvalifikační znaky se lehce najít dají (na př. určitá doba svémocného vzdálení nebo úmyslnost porušení úcty), ale mnohem obtížnější byl by úkol, kdyby tyto kvalifikační znaky měly vyhovovati všem hlediskům, která podle struktury nového voj. trestního zákona a podle jeho všeobecných ustanovení mají rozhodovati o velikosti trestnosti.

Jak jsme uvedli, bude nový vojenský trestní zákon patrně dílem kompromisu mezi trestem odplatným a účelovým; o velikosti trestu bude roz-

¹⁸⁾ Při souběhu se soudními delikty mohou ovšem i kázeňské přestupky (vojenské i správní) přejíti na kolej soudní.

¹⁹⁾ Viz pozn. 1) na str. 14.

²⁰⁾ Při tom předpokládáme strukturu osnovy trest. zák. z r. 1926.

²¹⁾ Na př. velká škoda, neukázněnost, rozmáhání se poklesku.

hodovati nejen objektivní a subjektivní závažnost činu, nýbrž i stupeň nebezpečnosti a napravitelnosti pachatele a jiné účely trestu (na př. potřeba generální prevence). Kdyby tedy ony kvalifikační znaky, oddělující vojenské soudní delikty od vojenských deliktů kázeňských, měly být určité a zároveň měly vyjadřovati všechny okolnosti, které mají podle nového zákona rozhodovati o stupňování trestnosti, byla by výsledkem velmi složitá kasuistika, tedy vada, které se jinak nový vojenský trestní zákon (soudě podle civilního vzoru) patrně bude vyhýbat.²²⁾

Nechceme-li však, aby u vojenských poklesků při ohraničení mezi vojenskou kázeňskou a vojenskou soudní oblastí docházelo k takové složité kasuistice, pak bude třeba nesprávnost jednoduchého ohraničení vyvážit tím, že se dovolí, aby některé soudní vojenské delikty směly být vyřízeny kázeňsky. Bude tedy takovéto neurčité oddělení prospěšnější než oddělení určité.

Za zmínku stojí, že existuje zákonodárné dílo, v němž je ohraničení provedeno tak, že kázeňské vyřízení vojenských soudních deliktů není dovoleno vůbec; je to německý vojenský trestní zákon z r. 1872 po změně, kterou na něm provedl zákon z 30. dubna 1926 (ř. z. I, str. 197). Před tímto zákonem totiž bylo i v Německu dovoleno, některé vojenské přečiny vyřizovati kázeňsky (na př. nedovolené vzdálení, porušení úcty povinné představenému nebo vyššímu, neuposlechnutí rozkazu ve věcech služebních, porušení povinností velitelem stráže), avšak uvedeným zákonem z r. 1926 byla možnost kázeňského vyřízení vojenských přečinů zrušena a zároveň u příslušných přečinů hranice soudní trestnosti posunuty v prospěch oblasti kázeňské. Od té doby je na př. nedovolené vzdálení přečinem, jen když přesahuje 7 dní (v poli 3 dny); porušení úcty vůči představenému nebo vyššímu je v zásadě kázeňským přestupkem a stane se vojenským přečinem teprve, když záleží v ohrožování neb urážce; také neuposlechnutí rozkazu v služebních věcech je zpravidla jen kázeňským přestupkem a k soudní trestnosti je třeba, aby z něho povstala značná škoda nebo nebezpečí pro lidský život nebo ve značném rozsahu pro cizí majetek nebo nebezpečí pro bezpečnost říše nebo pro pohotovost nebo výcvik vojska; nebo porušení povinností velitelem stráže se kvalifikuje jako vojenský přečin, jestliže z něho vznikla škoda.

Jak viděti, oddělují u těchto provinění soudní trestnost od trestnosti kázeňské jen kvalifikační znaky objektivní, avšak takové znaky nemohou být samy o sobě spolehlivým měřítkem trestuhodnosti. Musíme tedy německý pokus o naprosté oddělení vojenských deliktů soudních od vojenských deliktů kázeňských pokládati za pochybený²³⁾ a nemůžeme našemu budoucímu zákonodárství doporučiti, aby jej následovalo. Mnohem výhodnější bude, zachová-li i náš vojenský trestní zákon určitou skupinu vojenských deliktů soudních, u kterých by bylo dovoleno nahraditi soudní vyřízení kázeňským.

B. Pokud jde o porušení povinností o b e c n ý c h, budou do vojenské soudní pravomoci patřit obecné zločiny a obecné přečiny, kdežto do vojenské kázeňské pravomoci politické a policejní přestupky; přestupky

²²⁾ Právě proto, aby nedocházelo ke kasuistickému vypočítávání kvalifikačních okolností, prostupují se v osnově trest. zák. jednotlivé trestní sazby navzájem (viz na př. § 41 a 42) a z téhož důvodu spojuje se často ve zvláštní části několik sazeb dohromady (to předpokládáme i o novém trestním zákoně vojenském).

²³⁾ Též mínění je Lelewer: Grundriss des Militärstrafrechts, II. vydání, Víděň 1927, str. 2.

uvedené v osnově přestupkového zákona mají podle odůvodnění osnovy trest. zákona náležeti zprvu soudům, ale později po vybudování správního soudnictví přejíti na správní soudy; ve vojsku tedy tyto přestupky v první době budou patrně spadat do vojenské soudní pravomoci a přejdou z ní později na pole kázeňské.

Budeme tedy zkoumati, zda toto rozhraničení má býti naprosté či zda se má ještě u některých obecných soudních deliktů dovoliti, aby mohly býti podle volného uvážení vyřízeny kázeňsky.

Podíváme-li se na úpravu této věci do minulosti, spatříme, že se býv. Rakousko nerozpakovalo dopustiti kázeňské vyřízení i u některých deliktů obecných, ba že v něm kázeňské vyřízení obecných deliktů bylo v zásadě přípustné v stejné míře jako u deliktů vojenských. Tak na př. § 65 v. tr. z. z r. 1855 v původním znění dovoloval, aby přečin (vojenský i obecný), pokud jeho zákonný trest nepřesahoval jeden měsíc vězení prvního nebo druhého stupně, vyřízen byl potrestáním kázeňským, jestliže vinník byl při přečinu dopaden nebo se přiznal a dalšího soudního vyšetřování nebylo zapotřebí a jestliže nebylo třeba soudně rozhodovati o odškodnění nebo zadostiučinění; praxe vykládala toto ustanovení velmi široce a vztahovala je nejen na přečiny, jejichž trestní sazby nepřesahovaly jeden měsíc vězení (na př. v § 534, 535, 536, 570, 571, 574, 577 e), f), g), 589, 597 atd.), nýbrž i na přečiny, za něž bylo možno uložit trest vyšší, jen když dolní hranice trestní sazby ležely pod jedním měsícem (na př. při sazbách od 8 dní do 3 měsíců).²⁴⁾

Později se od tohoto ustanovení služební řád branné moci odchýlil a dovolil soudní potrestání nahraditi trestem kázeňským u vojenských i obecných přečinů, které v konkrétním případě u soudu zasluhují nejvýše tříměsíčního vězení 1. nebo 2. stupně, pokud nemusí nastati jiné následky, které lze uložit jen výrokem trestního soudu; z pravidla z toho vyňal však služební řád přečiny ze zjištěnosti, dovoliv u nich kázeňské vyřízení jen při hodnotě nepřesahující 50 kr. a za dalších podmínek, že pachatel nemá vojenskou hodnost a že se k činu přiznal (čl. 648, 649 sl. předp. A-10a z r. 1873).

Toto právně pochybné²⁵⁾ ustanovení se v praxi provádělo až do r. 1914, kdy bylo nahrazeno § 2 v. tr. ř.; tento nový paragraf zase nečinil rozdíl mezi vojenskými a obecnými delikty a dovolil bez soudního řízení kázeňsky potrestati přečiny a soudní přestupky, které mají v zákoně uvedený jen trest na penězích nebo trest na svobodě, jehož nejvyšší výměra nečiní více než 6 měsíců a nejnižší nepřevyšuje jeden měsíc, jestliže se kázeňské vyřízení jeví dostatečným; v poli dovoleno kázeňské vyřízení i při vyšších dolních hranicích trestní sazby; kázeňské vyřízení však zakázáno, kde byla ztráta hodnosti obligatorní a v kázeňském řízení se nedala vysloviti.

Tato úprava byla přejata naším státem při jeho vzniku a udržela se až do zákona o vojenském kázeňském a kárném právu č. 154/1923 Sb. z. a n. Podle intencí vlády měla býti zásada § 2 v. tr. ř. přenesena i do tohoto nového zákona a při tom ještě po té stránce rozšířena, že dolní hranice jednoho měsíce měly z podmínek kázeňského vyřízení zmizeti²⁶⁾; avšak při

²⁴⁾ Damianitsch: Das Militär-Strafgesetzbuch, 1855, str. 72.

²⁵⁾ Sl. řád A-10a nebyl vydán zákonem, nýbrž jen rozkazem panovníka jako vrchního velitele branné moci a proto nemohl vlastně změnit § 65 v. tr. z.

²⁶⁾ Vládní návrh zák. o voj. káz. a kár. právu, tisk 3901 posl. sněm., I. vol. obd., § 2 (1) c) navrž. zák. a str. 31 odůvodnění.

parlamentním jednání narazila tato rozšířená zásada § 2 v. tr. ř. na rozhodný odpor zákonodárců. Branný výbor poslanecké sněmovny totiž namítal, že možnost vyřídití obecné přečiny a soudní přestupky kázeňsky znamená pro vojenské osoby privilegium v srovnání s osobami občanskými; proviní-li se obecným deliktem osoba podléhající obecné soudní pravomoci, musí být soudně trestána a soudní trest, ježto se zapíše do rejstříku trestů, zbaví tuto osobu občanské zachovalosti; dovolí-li se však u vojenských osob, aby soudní trest byl nahrazen potrestáním kázeňským, dostane provinilá vojenská osoba trest mírnější, než je trest soudní, a ujde ztrátě občanské zachovalosti, protože se kázeňské tresty do rejstříku trestů nezapisují. Aby odklidil tuto nerovnost, omezil branný výbor vojenské kázeňské vyřízení soudních deliktů jen na přečiny vojenské.²⁷⁾ Tato změna provedená branným výborem poslanecké sněmovny byla schválena oběma sněmovnami a přešla do zákona č. 154/1923 Sb. z. a n. Od účinnosti tohoto zákona je kázeňské vyřízení obecných přečinů a soudních přestupků za podmínky stanovených v § 2 v. tr. ř. dovoleno jen u osob, které nepodléhají zákonu č. 154/1923 Sb. z. a n. — t. j. u četníků, kteří nekonají službu v branné moci a ani nejsou ve vazbě ve vojenských trestních ústavech — naproti tomu obecné přečiny a soudní přestupky osob podléhajících kázeňské pravomoci vojenské musejí býti vždy vyřízeny soudně a není dovoleno je vyřídití ve vojenském kázeňském řízení.

Rešení, které bylo právě popsáno, vychází z idey rovnosti všech lidí před zákonem a z předpokladu, že by tato rovnost byla porušena, kdyby vojáci na rozdíl od ostatních osob mohli za některé obecné delikty vyvážnouti s kázeňským trestem, jenž neodnímá občanskou zachovalost. Než tento předpoklad není na sto procent jistý; rovné zacházení můžeme požadovati jen tam, kde jsou všechny podmínky stejné; naproti tomu by však bylo odvážné tvrditi, že obecný delikt vojákův je vždy touž věcí jako obecný delikt osoby nejsoucí ve svazku vojenském. Jen na primitivním stupni trestního práva určoval se trest podle zla, které pachatel způsobil; dnes víme, že záleží také na stránce duševní (na stupni viny), a nový obecný a vojenský trestní zákon si budou již aspoň do jisté míry všímati také pohrutek činu a jiných momentů, které na spáchání činů mají vliv. A tu můžeme konstatovati, že vojenské prostředí dosti značně mění vnitřní a vnější podmínky trestných činů, takže nelze tvrditi, že by činy vycházející z tohoto prostředí vyžadovaly týchž trestních prostředků jako činy vyrostlé z poměrů jiných. Obecné delikty vojáků nejsou úplně eadem res jako činy ostatních osob a proto nelze na obojí provinění předpisovat stejné zacházení. Mnohem důležitější než ona proklamovaná rovnost by byla účelnost zacházení, t. j. volba takových trestních prostředků, které nejspíše slibují dosažení cíle trestání; kde se hodí pro cíl trestání lépe trest kázeňský, třeba mu — nepřevažuje-li obava z justičního omylu — dáti přednost před trestem soudním.

Důležité je však, že v budoucnu má býti i u občanských osob dovoleno, aby jejich obecný přečin nebo přestupek byl potrestán jen disciplinárně. Návrh nového obecného trestního řádu, který byl r. 1929 ministerstvem spravedlnosti rozeslán k připomínkovému řízení, totiž v § 44 předvidá upuštění od trestního stíhání, jde-li o nepatrný přestupek nebo přečin a je-li zajištěno dostatečné potrestání v řízení disciplinárním (kárném, kázeňském).

²⁷⁾ Zpráva výboru branného a ústavně-právního posl. sněm., tisk 4135 posl. sněm., I. vol. obd., str. 2 a 30.

Uskuteční-li se tento námět v obecném trestním právu, bude se moci i ve vojenském trestním právu obnoviti vyřizování obecných deliktů ve vojenském kázeňském řízení a kruhy zákonodárné nebudou moci namítati porušení rovnosti před zákonem.

Ovšem do všech podrobností nebude lze myšlenku osnovy trestního řádu z r. 1929 přenášeti na vojenskou půdu, protože poměr vojenského kázeňského práva k vojenskému trestnímu právu je docela jiný než poměr civilních disciplinárních práv k trestnímu právu obecnému. Kdežto v civilním trestním a disciplinárním právu odchýlný okruh zavázaných subjektů s sebou přináší, že týž skutek může míti z á r o v e ň kvalifikaci trestní i disciplinární, je okruh zavázaných osob ve vojenském trestním i kázeňském právu podstatně stejný a současná kvalifikace podle obojího práva nemožná; ve vojenském právu je skutek buď zločinem nebo přečinem nebo soudním přestupkem anebo jen přestupkem kázeňským; není však možno, aby týž čin vojenské osoby byl najednou na př. přečinem i kázeňským přestupkem. Poněvadž by tedy ve vojenském právu nemohlo býti zajištěno kázeňské potrestání činu, který by měl kvalifikaci soudního deliktu, nemohla by se myšlenka osnovy obecného trestního řádu z r. 1929 převzítí do vojenského práva ve formě nezměněné, nýbrž musila by se formálně přetvořiti tak, že by se dovolilo kázeňské vyřízení nepatrných přečinů a soudních přestupků.

VII.

Docházíme tedy jak u provinění proti vojenským povinnostem, tak i u poklesků proti obecným povinnostem k tomu výsledku, že bude radno i v novém vojenském trestním právu zachovati na rozhraní mezi soudními a kázeňskými delikty skupinu oběma oblastem společnou.

Zbývá ještě uvažovati o způsobu provedení tohoto řešení.

a) Pokud půjde především o kázeňské vyřizování v o j e n s k ý c h p ř e č i n ů, nebude lze tuto možnost podle příkladu dnešního stavu připustiti u všech činů takto kvalifikovaných, protože se v novém vojenském trestním zákoně oblast vojenských přečinů rozšíří i na velmi závažná provinění, která budou trestána až i patnáctiletou, ba i doživotní ztrátou svobody, ne-li dokonce ztrátou života. Bude proto nutno z vojenských přečinů pro fakultativní kázeňské vyřizování vybrati jen ty, které budou méně závažné.

Tyto méně závažné vojenské přečiny přecházející do kázeňského práva by se daly také určit nějakým pravidlem všeobecným (podobně, jako tomu bylo v § 2 v. tr. ř.), ale uvážíme-li, že trestní sazby na vojenské přečiny budou často spojovány ve větší rozpětí, dáme zajisté před všeobecným vymezením přednost výpočtu taxativnímu. Tento taxativní výpočet vojenských přečinů schopných kázeňského vyřízení může býti umístěn buď v obecné části nového vojenského trestního zákona nebo v jeho uvozovacím zákoně anebo formou novelisace v zákoně o vojenském kázeňském a kárném právu; místo výpočtu vojenských přečinů, umístěného v jednom paragrafu, lze však také zmínky o možnosti kázeňského vyřízení připojovati k trestním ustanovením o těch vojenských přečinech, které má býti dovoleno vyřídit kázeňsky (na př. připojováním vět, že v lehčích případech lze čin vyřídit kázeňsky).

U kterých jednotlivých vojenských přečinů má býti dáno dovolení kázeňského vyřízení, není možno se vysloviti, dokud nebude aspoň v hrubých rysech znám obsah zvláštní části nového vojenského trestního zákona. Jen

všeobecně lze říci, že kázeňské vyřízení bude nutno připustiti všude tam, kde bude porušení jedné a téže vojenské povinnosti rozděleno na pole kázeňské i soudní, kde tedy v zásadě bude porušení určité vojenské povinnosti jen vojenským kázeňským přestupkem a stane se vojenským přečinem teprve po přistoupení určitých okolností; naproti tomu tam, kde vojenskému přečinu nebude odpovídati žádný vojenský kázeňský přestupek, bude záležet na volné úvaze tvůrce zákona, zda bude chtít připustiti možnost kázeňského vyřízení nebo ne.

b) U obecných přečinů bude rovněž vhodné přečiny, u nichž má být dovoleno soudní trest nahraditi trestem kázeňským, vypočísti jednotlivě — ať již v jednom úhrnném předpise nebo ve zvláštních přídavcích u příslušných trestních ustanovení. Všeobecné pravidlo podle vzoru § 2 v. tr. ř. naráželo by i zde na spojované trestní sazby a výsledkem by bylo, že by takovým pravidlem nebyly zahrnuty případy, na jichž kázeňském vyřízení zvláště může záležet.

c) Pokud jde o přestupky podle přestupkového zákona, uvedli jsme, že mají náležet soudům jen pro první dobu. Pro tu dobu by bylo vhodné vydati všeobecné pravidlo, že je u nich u všech možné kázeňské vyřízení. Jakmile by však tyto přestupky u občanských osob přešly do nového správního soudnictví, měly by dostati ve vojsku právní charakter kázeňských přestupků správních a přejíti do kázeňské oblasti nadobro.

VIII.

Na otázku, položenou v čele této práce, odpovídáme tímto doporučením:

Bude-li vojenské trestní právo hmotné reformováno zároveň s hmotným trestním právem obecným a budou-li při reformě uskutečněny zásady, na nichž spočívá osnova trestního zákona z r. 1926, pak se bude doporučovati, aby při oddělení vojenského soudního bezpráví od vojenského bezpráví kázeňského byla zachována tato pravidla:

1. na rozhraní mezi vojenským soudním a vojenským kázeňským bezprávím nechť zůstane skupina činů, které by formálně náležely do oblasti soudní, ale jichž kázeňské vyřízení by bylo dovoleno;

2. toto kázeňské vyřízení budiž dovoleno u všech přestupků uvedených v přestupkovém zákoně (dokud se nestanou přestupky kázeňskými) a u některých vojenských i obecných přečinů;

3. vojenské i obecné přečiny, připouštějící kázeňské vyřízení, bud'te vypočteny jednotlivě;

4. kázeňské vyřízení nutno dovoliti u těch vojenských přečinů, kterým odpovídají kázeňské přestupky porušující stejnou vojenskou povinnost; u ostatních přečinů nechť o možnosti kázeňského vyřízení rozhoduje volné uvážení účelnosti.

Podplukovník gšt. —ský:

Odzbrojovací konference.

(Pokračování.)

Další etapa prací odzbrojovací konference byla zahájena koncem dubna, jak bylo dříve stanoveno, a začala podrobným čtením anglického návrhu konvence. Poněvadž však již při debatě o první části (politické)